

KÖSZÖNTÖM AZ OLVASÓT!

Ha OTDK, akkor Polyhistor. Az első pillanatra talán, furcsa rövid mondatnak van egy kis igazságtartalma, hiszen kiadványunk negyedik száma újra a Tudományos Diákköri Konferenciához kapcsolódik a „megszokott” struktúrával. A sárospataki, gödöllői és budapesti seregszemlén bemutatott pályamunkák rezüméi mellett hallgatónk és kollégáink munkái színesítik a lapot, amely ezzel ismét felvillantja azt az alkotó közeget, ami a Karunkra jellemző. A „Mester és Tanítvány” attitűd áthatja a pedagógusképzés minden szegmensét és pregnánsan kiemeli azt az együtt-egymásért folytatott kreativitást gerjesztő tevékenységet, amely áthatja a Kar közösségének mindennapjait. Örülök ennek az új számnak, hiszen a folytonosságot szimbolizálja, azt, hogy a hallgatónk elvégzik tanulmányaikat és elhagyják az „Alma Matert”, de mindig jönnek új hallgatók, akik nem hagyják kihunyni a lángot és továbbviszik a kutatás, alkotás fáklyáját, melyhez támogató segítséget kapnak a Kar munkatársaitól.

*Dr. Lipcsei Imre
dékán*

TDK KONFERENCIA

A Gál Ferenc Főiskola Pedagógiai Karán 2014. november 18-án került megrendezésre a 2014/2015-ös tanév Tudományos Diákköri konferenciája. A rendezvényen, két szekcióban 13 dolgozattal, 19 hallgató vett részt. Az első szekcióban a szakmai zsűri tagjai dr. Szakács Mihályné ny. főigazgató, főiskolai tanár, Dr. Katona Krisztina főiskolai tanár, Dr. Szilvássy Orsolya főiskolai docens és Grunerné Harmati Mária vezetőtanár (Gál Ferenc Főiskola Szarvasi Gyakorló Általános Iskola és Gyakorlóóvoda, Bölcsöde) voltak. A második szekcióban a szakmai zsűri feladatait Dr. Virágné dr. Horváth Erzsébet ny. főiskolai tanár, Dr. Fest Sarolta főiskolai tanár, Dr. Oltenau Florea főiskolai docens és Huszár Istvánné igazgatóhelyettes (Gál Ferenc Főiskola Szarvasi Gyakorló Általános Iskola és Gyakorlóóvoda, Bölcsöde) látták el.

Díjazott hallgatónk az első szekció hat tagozatában (humán és társadalomtudomány-pedagógia, játék és a szabadidő szervezés módszertana, művészeti alkotások, matematika tanítás módszertana, erkölcsstan tanításának módszertana, nemzetiségi kultúrák pedagógiája): Szabó István Zoltán (két dolgozattal I. és II. helyezés), Ádám Julianna (I. helyezés), Prágai Nikoletta (II. helyezés), Domokos Evelin (II. helyezés), Gyebnár Mária és Pusztai Viktória (III. helyezés), Kondor István (III. helyezés).

A második szekció négy tagozatának (pedagógiai nevelés módszertan, sajátos nevelési igényűek pedagógiája, óvodapedagógiai, élménypedagógia) díjazott hallgatói: Geréd Erzsébet és Zsíros Péter (I. helyezés), Jákob Klaudia és Szucsán Anita (II. helyezés), Kovács Adina és Erdei-Nagy Annamária (III. helyezés), Jónás Tímea és Mazurák Zoltán (I. helyezés), Pap Barbara és Zvonár Klaudia (I. helyezés), Hornok Kitti és Varga Renáta (I. helyezés).

Szabóné Balogh Ágota

TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA
ELŐADÁSAINAK ÖSSZEFOGLALÓI

SZABÓ ISTVÁN ZOLTÁN

Mini-tenisz, mint szabadidős sport

Témavezető: Dr. Fest Sarolta

A szerző azt kívánja bemutatni, hogy a mindennapos testnevelést miként lehetne színesíteni a mini-tenisszel. Dolgozatában arra hívja fel a figyelmet, hogy a mini-tenisz nemcsak a mindennapos testnevelés fontos elemeként jelenhet meg az tanórán, hanem kiváló eszköz a tenisz-sporttal való ismerkedésre, a tenisz-sport megalapozására. A tanulók e foglalkozások keretében nagyobb létszámú csoportokban könnyebb és olcsóbb felszerelésekkel kezdenek el a sportolást, e könnyített körülmények között sajátíthatják el az alapokat. Ezekkel a módszerekkel a későbbiekben bizonyítottan jobb technikai és taktikai fejlődés érhető el. Személyes tapasztalataira és vizsgálataira alapozva azt a megállapítást teszi, hogy a mini-tenisz egyszerűen játékalapúsága miatt bátran felhasználható az iskolai testnevelésben, másrészt kiválóan alkalmas a tehetséges tanulók felismerésére, a tehetség azonosítására. A szerző célja dolgozatával az, hogy népszerűsítse ezt a sportot az intézményekben, mivel a program jelenleg csak kevés iskolában van jelen.

SZABÓ ISTVÁN ZOLTÁN

A Lorántffy Zsuzsanna Gimnázium története a trianoni időkben

Témavezető: Dr. Lipcsei Imre

A szerző kutatásában a Lorántffy Zsuzsanna Gimnázium történetét tárta fel. Olyan középfokú oktatási intézményt keresett, amely jól ábrázolja korának etnikai és vallási összetételét és elsőik között jött létre a térségben. Kereste, hogy mik azok a célok és okok, amik a leányoktatást középiskolai szintre emelték, hiszen ez a Gimnázium volt az egyetlen olyan iskola, ahol a leányok nyilvánosan tudtak tanulni. A leánygimnázium diákjait vizsgálva, megismerkedett a korabeli helyi társadalommal és annak alakulásával. A dolgozathoz képet kaphatunk továbbá a korabeli Békéscsaba, Békés vármegye és a vármegye középiskoláiról is. A dolgozat fő részében betekintést nyerhetünk a Lorántffy Zsuzsanna Gimnázium történetébe és életébe. A szerző négy tanév, 1910/11, 1920/21, 1930/31 és az 1940/41, évkönyveit és dokumentumait vizsgálta meg. Ezekre alapozva a következő megállapításokat tette: a vizsgált Gimnázium tanulóinak létszáma hamar utolérte az országos átlagot. Az iskola tanulói leginkább helyi családok gyermekei voltak, a nem békéscsabai diákok csak pár százalékát tették ki a diákok létszámának. Felekezeti, vallási hovatartozást tekintve Békéscsaba leginkább protestáns vallású, de mellettük ott vannak a katolikusok is, és a megyében itt élt a legtöbb izraelita vallású ember. Az iskola tanulóinak vallási, felekezeti hovatartozás szerinti megoszlása leképezte a város lakosságának összetételét. A szerző az évkönyvi adatokra alapozva megvizsgálta a szülők közül az apa foglalkozását is. Ez alapján megállapítható, hogy a családfők leginkább kiskereskedők, középvállalkozó kereskedők, iparosok, magántisztviselők voltak. Magas arányban van jelen a MÁV-nál dolgozók száma is. Ez bebiztosítja az ekkor épült vasútállomásnak, ami kereskedelmi csomóponttá tette Békéscsabát. A rendelkezésre álló értesítők alapján a dolgozatban a tanulók eredményei is vizsgálat alá estek.

ÁDÁM JULIANNA

Rajzolás és művészet egy digitális világban
(Drawing pad és Photoshop)
[Merengés (2014.09.21.)]

Témavezető: Szabóné Balogh Ágota

A szerző a dolgozatában a digitális alkotófolyamatokról és technikákról ír, melyet 12 általa készített digitális alkotáson keresztül mutat be. Az első szakaszban a technika fejlődését vizsgálja meg a kezdetektől napjainkig. Három csoportba sorolva mutatja be a táblák típusait, illetve a programokon belüli felhasználhatóságait, mely egyaránt magába foglal irodai alkalmazáscsomagokat, valamint speciálisan rajz- és animációk létrehozására készült programokat. A rajzokat technikák, témák köre csoportosítva állította össze. A képek között szerepel skicc, illusztráció, tájkép, színtanulmány, 3D-s kép, valamint portré. A szerző a témák előtt kifejti, miért tartja fontosnak az adott technikát, hogyan segítette a rajzfejlődését, mi volt nehéz a megalkotásban, hogyan alakult a témaválasztás, mire kell figyelni az adott technikánál, miképpen tudja újra felhasználni a kész, vagy akár a félkész rajzokat, valamint hogyan fejlődik az emberalakok, illetve a portrék rajzolásában.

A pályamunkájában egy színes, öt alkotásból álló portrészorozat [Merengés (2014.09.21.)] alkotási folyamatát mutatja be. A sorozat képei az arc különböző hangulatait tükrözik. A portrészorozatot digitális technikával (Adobe Photoshop CC, Drawin pad) készítette. A Photoshop lehetőséget ad az ecseteken, radírokon kívül a kijelölés, mozgatás, rétegek kezelésére, és a színesköztár használatára. A Drawing pad lehetővé teszi a digitális tollal történő szabadkézi rajzolást, ahol a legfinomabb mozgások is könnyedén megvalósíthatók, mely még intenzívebbé teszi az alkotás élményét.

A *Merengés1* című rajzán a befelé figyelést próbálta átadni. Ezt a kéz tartásával, a nagy szemekkel, és a tekintet kifelé irányultságával próbálta megjeleníteni.

Merengés2: A színezzel szintén a befelé figyelést igyekezett tovább erősíteni. Ezt a hangulatvilágításra jellemző erős sárga fényvel, illetve a vöröses árnyalatokkal hozta létre.

Merengés3: Az átalakítás folyamán arra volt kíváncsi, mennyiben változtat a képen, ha kiválaszt egy erős színt, és ennek árnyalataival színezi a portrét. Ezzel egy sokkal intenzívebb, melegebb, szenvedélyesebb hatást ért el.

Merengés4: A szenvedély megjelenése miatt szükségesnek érezte, hogy egy ellentétes hatású színezést is készítsen. A távolságtartást, a zártságot hangsúlyozza az előző képeken megfigyelttel ellentétben.

Merengés5: A színek változtatása után arra törekedett, hogy ugyanazt a portrét egy mélyebb gondolatmenetbe helyezze. Ezért változtatott a fej billentési szögén, a kompozíción, és a szemeket is lecsukta. Ezáltal egy félnézőbb, visszahúzódozóbb hatást ért el.

Merengés1

Merengés2

Merengés3

Merengés4

Merengés5

PRÁGAI NIKOLETTA

Az erkölcsstan tantárgy bevezetésének Tapasztalatai, pedagógiai, módszertani kérdései, innovációs lehetőségei

Témavezetők: Dr. Lipcsei Imre, Bíró Gyula

A szerző kutatási témájával egy, a 2010-től érvényes, a nevelést központjába helyező oktatáspolitikai diskurzus kiemelt területé-
ként számon tartott új, illetve megújult tantárgy, az erkölcsstan köznevelésben történő megjelenését, annak gyakorlatát, pedagógiai, módszertani kérdéseit, illetve a hozzá kapcsolódó innovációs lehetőségeket választotta.

Az etika/erkölcsstan tantárgy lépcsőzetes bevezetésével 2013. évtől egy olyan tantárgyi innovációs lehetőség tárult fel a köznevelés szereplői előtt, amely számos pontján magában hordozza az interdiszciplináris megközelítést, és a tantárgyi koncentrációk lehetőségét. A tantárgy óriási hiányt tölt be, bevezetése mégis megosztotta mind a pedagógusok, mind a szülők közösségét. Az állami fenntartású intézményekben a tanulók szülei választhatnak, hogy gyermekük erkölcsstant vagy hit- és erkölcsstant tanulnak felekezeti elköteleződésüknek megfelelően. Olyan komplex tantárgy született, amely – mint tudományok leképződése – magába ötvözi: az embertant, etikát, társadalomismeretet, filozófiát, humánbiológiát, vallásismeretet, vallástörténetet, szociológiát, kulturális antropológiát, és lélektant.

A dolgozatban a szerző foglalkozik a tantárgy kialakulásának történetével, az erkölcsstan helyével és szerepével a kerettantervi követelmények tükrében. Munkájában kitérőt tesz annak a kérdésnek a felvetésére is, hogy ki taníthassa ezt a tantárgyat, és miből tanítsa azt, továbbá, hogy a tanításához szükséges-e tankönyv. A dolgozatban a forgalomban lévő leggyakrabban választott ötödikes erkölcsstan tankönyvek vizsgálatát végezte el, illetve taglalja azokat a módszertani elemeket, amelyek a tantárgy élményszerű tanításához hozzájárulhatnak, és kérdőíves vizsgálat nyomán képet ad a tantárgy bevezetésének tapasztalatairól. A kérdőíves vizsgálatokban a Békés, és Csongrád megye állami fenntartásban működő iskolák vettek részt.

A kérdőíves kutatás hipotézisei három kérdéskört érintettek. A vizsgálat egyrészt arra irányult, hogy megtudjuk azt, hogy a pedagógusok, szülők szükségét látták-e az erkölcsstan tantárgy rendszeresített bevezetésének; másrészt arra, hogy a pedagógusoknak a tantárgy bevezetésével kapcsolatban milyenek a tapasztalatai, illetve a tantárgy fejlesztésére vonatkozóan milyen építőjellelű ötleteik vannak; harmad részét arra, hogy a tantárgyhoz milyen a tanulók viszonya.

DOMOKOS EVELIN

Régi számolási technikák és eszközök alkalmazása alsó tagozaton

Témavezető: Bontovics Ignác

A szerző régi számolási eszközöket és technikákat tanulmányozott, és a számára legérdekesebbeket mutatta be két iskola alsó tagozatos negyedik osztályos tanulóinak. Dolgozatában arra a kérdésre kereste a választ, hogy vajon ezek a számolási eszközök segítik-e a tanulók számolási képességét, illetve könnyebben

tudják-e majd elvégezni a nehezebb matematikai műveleteket. A két osztályban a kínai szorzási módszert és a Napier-pálcikákkal való szorzás műveletét mutatta meg, amit a tanulók a későbbi foglalkozásokon használtak is.

Megismertette a tanulókkal a szorobánt és azt, hogy ennek segítségével miként lehet elvégezni a két legegyszerűbb műveletet, az összeadást és kivonást. Az eredmények azt mutatják, hogy a gyermekek könnyen megbarátkoztak ezekkel a régi számolási technikákkal és eszközökkel, majd ennek köszönhetően kevesebb hibával végezték el a matematikai műveleteket. Legszembetűnőbb különbség a számolási nehézségekkel küzdő diákoknál volt érzékelhető.

A szerző megítélése szerint hasznos lenne, ha a pedagógusok használnák ezeket a technikákat és eszközöket, hiszen ezek nemcsak színesebbé tehetik a matematika órát, hanem segítenek a matematikai műveletek megértésében és hibátlan elvégzésében is.

**GYEBNÁR MÁRIA,
PUSZTAI VIKTÓRIA**

Gyermekek a hagyományos román paraszti közösségben

Témavezető: Dr. Olteanu Florea

A szerzők dolgozatukban arra vállalkoznak, hogy a magyarországi románság történetén és a román közösségek kialakulásán keresztül képet nyújtsanak arról, hogy a hagyományos román paraszti közösségekben hol helyezkedett el a gyermek, milyen szerepe volt/van a családban, illetve az egyes családtagoknak milyen szerepe volt/van a gyermekek nevelésében.

A szerzők mindezt a román nemzetiségi életmód bemutatásán keresztül ismertetik meg. Munkájukban kiemelik, hogy a gyermekeknek meghatározott szerepük volt a hagyományos család szerkezetében, a gyermekek nemi identitását úgy alakították ki, hogy a fiúk a ház körül és a mezőgazdaságban segítettek édesapjuknak, míg a lányok a háztartás a szövés fonás rejtelmait sajátították el az édesanyjuktól.

A hagyományos családokban nagyon fontos szerepet játszott az erkölcs és az erkölcsre nevelés. A szerzők különböző forrásokra támaszkodva, a fentiekén túl, bemutatják a román egyház és iskola kialakulását, valamint azt, hogy az anyanyelv alakulásában fontos szerepet játszottak a Romániából érkező görög-keleti ortodox papok.

KONDOR ISTVÁN:

A magyarországi román görög katolikus közösségek Bihar-megyében a 19. században

Témavezető: Dr. Olteanu Florea

Román nemzetiségi szakirányon tanuló pedagógus-jelöltként a szerző munkájában a 19. századi magyarországi román görög katolikus közösségek Bihar-megyei életével foglalkozik. Dolgozatában a szerző elsősorban a magyarországi román nem-

zetiség történelméről, történetéről szól. Ezt követően földrajzi szempontból mutatja be az érintett vidéket, majd rátér a magyarországi románság letelepedésével és nyelvvel, nyelvváltoztatásával kapcsolatos kérdésekre.

Ezután a románság és a magyarság szemszögéből is megvizsgálta a görög katolikus vallás 18-19. századi történetét, s mindemellett tanulmányozta a térség közoktatását, valamint a két terület közötti összefüggéseket.

Számba vette azokat a görög katolikus egyházközségeket, melyek ma is rendelkeznek román identitástudattal és nyelvismerettel, részletesebben pedig Pocsaj község és térségének oktatásügyével foglalkozott.

A kutatása során a szerző a téma feldolgozásakor a rendelkezésére álló szakirodalmat hívta segítségül, valamint személyes interjúkra is támaszkodott.

**GERÉD ERZSÉBET,
ZSÍROS PÉTER**

**Hasznosság és lehetőség
a pedagógia gyakorlatában.
Egész napos iskola a nevelés
szolgálatában**

Témavezetők: Lestyán Erzsébet, Bíró Gyula

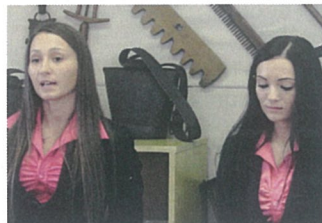
A szerzők kutatásuk témájául a 2013. szeptember elsején bevezetett új nevelési-oktatási rendszer, az egész napos iskolai forma bemutatását és a hozzá kapcsolódó vélemények elemzését választották.

Az egész napos iskola célja, hogy olyan lehetőségeket nyújtson a gyermekek számára, melyek eddig nem teljesen voltak elérhetőek. Idetartozik az esélyegyenlőség növelése, a készségek és képességek fejlesztése, illetve a délutáni tevékenység hasznossá tétele. Az egész napos iskola innovációs lehetőségek tárházát kínálja, bevezetése mégis megosztotta mind a pedagógusok, mind a szülők közösségét.

A dolgozat célja feltárni ennek a véleménymegosztásnak az okát. A hazai oktatás gyakorlatán kívül, Európa számos országának nevelési-oktatási módszerét vizsgálják és bemutatják a téma tekintetében.

A szerzők kutatás során megkísérik igazolni, hogy – az egész napos iskola a tartalmas és hasznos szabadidő elöltése mellett, teret ad a gyermekek számára az egyéni képességek és készségek kibontakoztatásának is, továbbá hogy – az egész napos iskola fontos színtere a szociális kompetenciák fejlesztésének.

Kutatásukat kérdőíves módszerrel végezték. Kérdéseikben kitértek az egész napos iskola megítélésére mind a gyermekek, mind a szülők, mind pedig a pedagógusok nézőpontjából. Ezeket a vizsgálatokat Békés megyében végezték. Írásukban a hazai és külföldi oktatásminták bemutatása után elemzik a kérdőíves válaszait, és ismertetik jövőbeli terveiket.

**JÁKÓB KLAUDIA,
SZUCSÁN ANITA**

**A siket és nagyothalló
gyermekek a XXI. században**

Témavezető: Kós Nóra

A szerzők témaválasztásának motivációját a személyes tapasztalat adta, hogy mindketten részt vettek a Nagyothallók Országos Szövetsége (SINOSZ) által szervezett jelnyelvi tanfolyamon. A tanfolyam során szerzett pozitív élmények és nem utolsósorban új ismeretségek és barátságok együttesen mutattak abba az irányba, hogy a siket és nagyothalló gyermekek mai helyzetével, lehetőségeivel foglalkozzanak.

A témafeldolgozás során először a szakirodalmi háttér rendszerező áttekintését adják a szerzők, benne a „hallássérült” kifejezés definiálásával, a magyarországi siketek kétnyelvűségét érintő kérdések tisztázásával, a jelelés eredetének rövid bemutatásával, a siketek jelnyelvi történetének feltárásával. Továbbá azoknak a kérdéseknek a tárgyalásával foglalkoznak a szerzők, amelyek a hallássérültek társadalomba való beilleszkedésének lehetőségeit érintik. Ennek részeként arra hívják fel a figyelmet, hogy a hallássérültek fogyatékosága az emberek számára láthatatlan, a siketek és az egészségesek közötti társadalmi különbség a kommunikációs nehézségek miatt alakult ki.

A dolgozat második részében a szerzők azokra a tanulásszervezési kérdésekre helyezik a hangsúlyt, amelyek az általános iskolában a fogyatékos személyek oktatásának során alkalmazhatók. Az egyéni kutatómunka részeként a szerzők kérdőíves felméréseket végeztek, illetve mélyinterjúkat készítettek siketekkel. Az ezekből származó információkat elemezték, eredményeiket grafikonok segítségével is megjelenítik a dolgozatban.

A vizsgálatuk során a szerzők azt szerették volna megtudni, hogy a siketek és a nagyothallók, mint közösség valóban a társadalom egy külön, önálló részét alkotják-e, továbbá a kisgyermekkorától a munkába állásig, milyen nehézségeik, problémáik adódnak a fogyatékoságuk miatt.

**ERDEI – NAGY ANNAMÁRIA,
KOVÁCS ADINA**

**Integrációs nevelés
az iskolákban, óvodákban**

Témavezető: Dr. Katona Krisztina

Magyarországon az általános tantervű osztályokban integráltan nevelt sajátos nevelési igényű tanulók száma országos szinten megközelíti a 66%-ot, ami 34 ezer főt jelent. Részben erre a számszerű adatra alapozva, részben pedig arra tényre hivatkozva, hogy Európában az integrált nevelés több mint hat évtizedes múltra tekint vissza választották dolgozatuk témájául a szerzők az integrált nevelés kérdéskörét.

Elsődleges kutatási céljuk az volt, hogy egy átfogó képet kapjanak arról, hogy az oktatási intézmények vezetői és pedagógusai

(óvói és tanítói) mit tudnak az integrált nevelésről, s hogyan viszonyulnak e nevelés megvalósításához.

Másodlagos céljuk pedig az volt, hogy a feldolgozott szakirodalom, továbbá a kérdőíves vizsgálat eredményei alapján levont következtetések, illetve a személyes tapasztalatszerzés alapján egy lehetséges utat mutassanak arra vonatkozóan, hogy az elkövetkező időkben még célirányosabban és tudatosabban tudjanak a pedagógusok azon gyerekek felé fordulni, akiknek különleges bánásmódra van szükségük, s ez által minél eredményesebben tudják őket fejleszteni.

Dolgozatuk első felében a témára vonatkozó legfontosabb szakirodalom rendszerező áttekintését adják. Majd számba veszik a sajátos nevelési igényű gyermekek neveléséről szóló nemzetközi és hazai törvényeket, szabályozásokat, illetve kitérnek még a valamilyen fogyatékkal élő gyermekekre, tanulókra.

Dolgozatuk fő részében végeztek egy kérdőíves vizsgálatot, melyben felmérték békés megye kisebb, illetve nagyobb városában, hogy hogyan valósul meg az integrált nevelés a különböző óvodákban, iskolákban. Külön kérdőívet készítettek az iskola/óvoda igazgatója részére, valamint az intézményben dolgozó óvodapedagógusok és tanítók számára. A dolgozat egyik legfontosabb eredményét a visszakapott kérdőívek adják, amiből kiderül, hogy ez a téma érzékenyen érint szinte minden igazgatót és óvodapedagógust, tanítót, valamint az is, hogy a témával kapcsolatban nem szívesen nyilvánítanak véleményt, nem beszélnek róla szívesen.

A kérdőívek kiértékelése arra is jó lehetőséget biztosít, hogy az iskolaigazgatók, óvodavezetők által adott válaszokat, valamint a tanítók és óvodapedagógusok által adott válaszokat összevegyük. A kérdőívek alapján levonható következtetések mellett a szerzők jövőbeni terve egy-egy olyan intézmény (óvoda/iskola) kiemelésére, amelyben az integrált nevelés „jó gyakorlata” valósul meg. Az itt/így szerzett jó tapasztalatok megosztásával azt szeretnék elérni, hogy tanítók, óvodapedagógusok, s az egész társadalom nyitottá váljon az integrált nevelés elfogadására.

**JÓNÁS TÍMEA,
MAZURÁK ZOLTÁN**

**A hagyományos és az interaktív
képességfejlesztés
módszereinek összehasonlítása**

Témavezető: Szabóné Balogh Ágota

A magyar közoktatásban az integrált oktatás bevezetésével a fejlesztő pedagógiának egyre nagyobb a szerepe. A fejlesztésre szoruló gyermekek nem részesülnek speciális oktatásban, felzárkóztatásukra külön, fejlesztő órák adnak lehetőséget. Az interaktív oktatás térhódításával a fejlesztő pedagógiai módszerek is megújultak így a hagyományos fejlesztési módszerek mellett interaktív fejlesztési módszerekről is beszélhetünk.

A hagyományos fejlesztési módszerek magukba foglalják a feladatlapok kitöltését, különböző játékokat, a személyes interakciót a gyerekekkel. A hagyományos fejlesztő órán a gyerekek döntő többségben papír alapon végeznek feladatokat, csak néha

kerül sor játékokra. Ezzel szemben egy interaktív fejlesztő órán a gyerekek az interaktív tábla biztosította játékos módszerek minden előnyét élvezik.

A dolgozat részeként végzett kutatás célja a két képességfejlesztési, azaz a hagyományos és az interaktív módszer hatékonyságának összehasonlítása. A szerzők fejlesztő foglalkozásokat tartottak általános iskola alsó (16 fő) és felső (20 fő) tagozatában. A foglalkozások során négy megismerő tevékenységet: gondolkodást, figyelmet, emlékezetet és a képzeletet fejlesztették.

A fejlesztések játékos keretek között történtek, a szerzők a „játszva tanulás” módszerét alkalmazták. A hagyományos fejlesztéseken különböző játékos: feladatlapok, szókeresők, hibakeresők, kódfejtők, memóriajátékokat stb. alkalmaztak, míg az interaktív fejlesztéseken elkalandoztak az indiánok földjére és a „gyémánt tollú szirti sas kincsét” találták meg, interaktív eszközök segítségével.

A hatékonyság mérésére teszteket alkalmaztak a fejlesztéseket megelőzően bemeneti teszteket, a fejlesztések végén pedig kimeneti teszteket töltöttek ki a tanulók. A kisdíjak számítógépes motivációjának vizsgálata kérdőív segítségével történt.

**PAP BARBARA,
ZVONÁR KLAUDIA**

**A mesével való
találkozás lehetőségei
a XXI. Században**

Témavezetők: Dr. Katona Krisztina, Szabóné Balogh Ágota

A szerzőpáros dolgozatában arra vállalkozott, hogy megfigyelje a gyerekek mesével való találkozásának módjait az óvoda keretein belül és kívül egyaránt. Vizsgálatuk során arra a kérdésre keresték a választ, hogy a mesével való találkozás különböző módjai lehetőségei közül melyik köti le jobban a gyermekek figyelmét, melyik kelti fel leginkább az érdeklődésüket, illetve melyik hatására bontakozik ki legnagyobb mértékben alkotó vágyuk.

A mesével való találkozás lehetséges módjai közül a dolgozat tárgyául a meseolvasás, a mesénézés és a bábozás kerültek kiválasztásra, megfigyeléseiket a szerzők a vésztői Négyszínvirág óvodában végezték.

A dolgozatuk első részében a vers, mese fontosságára térnek ki, majd a rohamosan fejlődő technikai világ különböző újításait, vívmányait, különösen a televízió, a számítógép és az internet megjelenését, használatát vizsgálták a gyerekek körében. Egyéni kutatásuk eredményességének érdekében egy szülői kérdőív elkészítésével próbálták hipotézisüket cáfolni vagy alátámasztani, miszerint a magasabb iskolai végzettséggel rendelkező szülők körében sokkal többen olvasnak gyermeküknek könyvből, mint az alacsonyabb végzettséggel rendelkezők. Ez a feltételezés a kutatás értékelésében bebizonyosodott.

Véleményük, hogy a gyerekeket nem lehet elzárni a kor technikai vívmányai elől, inkább meg kell velük ismertetni azokat, de az élőszóval átadott mesélést sose hagyjuk ki életükből, mivel azzal csak gazdagíthatjuk őket.

**HORNOK KITTI,
VARGA RENÁTA**

**Élménytábor – ahol
mindenki bátor!**

Témavezető: Timárné Hunya Tünde

A dolgozat az élmény alapú ismeretszerzés lehetőségeit vizsgálja az általános iskolai oktatásban. Az élménypedagógiával – mint új pedagógiai irányzattal – Magyarországon a pedagógushallgatók ritkán találkozhattak eddig. Jelen kutatás célja az elméleti ismeretek népszerűsítése, illetve kapcsolat teremtése az elmélet és a mindennapos tanítási gyakorlat között.

2013 nyarán a szerzők az eleki önkormányzat és a művelődési központ támogatásával, pedagógiai ösztöneikre hagyatkozva megszervezték egy nyári tábort, hátrányos helyzetű gyermekek számára. Az élménypedagógia szakirodalmának megismerése után egy újabb, kétéltés nyári tábor megtervezését és lebonyolítását tűzték ki célul.

Az újabb élménytábor 2014. július 21-étől 2014. augusztus 1-jéig tartott, reggel 9 órától délután 4 óráig. A sarvasi Városi Könyvtárban, valamint külső helyszíneken folytak a programok. A tábor két, egymástól elkülönülő hétből állt. Az első és a második héten 16-16 gyermek vett részt a kalandokban. Természetesen volt olyan gyermek is, aki mind a két hét izgalmas kalandjait végigélte. Tudatosan négyfős csoportokat alakítottak ki a szervezők, a hatékonyabb csoportmunka érdekében. A résztvevő gyermekek 6-13 év közötti lányok és fiúk voltak. Mind a 4 csoportnak volt 1-1 csoportvezetője, akihez bizalommal fordulhattak.

A tábor minden napján 1-1 projektet valósítottak meg. A projektek mindegyike az ismeretszerzés és az élményszerzés céljával jött létre. A hét első napját csapatépítésre szánták, hiszen a közösségépítés minden pedagógus munkájában fontos szerepet kell, hogy játszhasson. Az első héten a gyermekek megismerkedhettek a lovagi élet rejtelmeivel, a varázslók misztikus világával, majd felderíthettek egy különös bűntényt. A második héten Csodaország kapuján léphettek be, megtapasztalhatták a honfoglalás diadalát és veszteségeit, majd tengerhódító kalózzokká válhattak. A táborok utolsó napját szabadtéri foglalkozásokkal, táborzáró játékokkal töltötték.

A dolgozat lépésről lépésre mutatja be az elvégzett feladatokat, azt, hogy az élménypedagógiai módszereinek alkalmazása milyen területeken fejleszti a gyermekeket, továbbá arra is példát nyújt, hogy az így szerzett tapasztalatok hogyan emelhetők be az iskolai keretek közé. Ennek részeként arra hívják fel a figyelmet, hogy az élményt nyújtó feladatokat a délelőtti tanórákon az óra eleji motiváló részben célszerű felhasználni. A szerzők azt hangsúlyozzák továbbá, hogy ez az új pedagógiai irányzat a gyermekek délutáni foglalkoztatásának tartalmasabbá tételéhez is megoldást nyújthat, különösen az egész napos iskola esetében.

VERSENYEREDMÉNYEK

Legkiválóbb óvodapedagógus jelölt

Ebben a tanévben öt tehetséges hallgató versenyzett a címeért: Bódor Ivett, Gulyás Gerda, Hajnal Annabella, Lukóczki Erika és Varga Daniella. Szoros versenyben **GULYÁS GERDA** kapta a Gyakorló Iskola által alapított díjat.

Országos környezetismeret, testnevelés és matematika tanítási verseny

Karunkon Országos környezetismeret, testnevelés és matematika tanítási verseny került megrendezésre 2015. márciusában.

Környezetismeret tanítási versenyen II. helyezést ért el **SZABÓ ISTVÁN** tanító szakos hallgatónk.

Matematika tanítási versenyen IV. helyezést ért el **BULIK GERGŐ** tanító szakos hallgatónk.

Főiskolák országos népdaléneklési versenye

A Hang Világnapján, 2015. április 10-én rendezték meg a pedagógusképző főiskolák országos népdaléneklési versenyét az ELTE Tanító- és Óvóképző Karán. Karunkat **GEDÓ GABRIELLA** 2. évfolyamos tanító szakos hallgató képviselte., aki különdíjat kapott.

LEGJOBB TANÍTÓ JELÖLT

VARGA RENÁTA kapta a Gyakorló Iskola által alapított legjobb tanító szakos hallgató díjat.

ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA

A XXXII. Országos Tudományos Diákköri Konferencián Karunkról 17 hallgató vett részt három szekcióban.

A Tanulás- és Tanításmódszertani - Tudástechnológiai Szekcióban (Eszterházy Károly Főiskola Comenius Kar, Sárospatak) 15 hallgató (Pap Barbara, Zvonár Klaudia, Jónás Tímea, Mazurák Zoltán, Jákob Klaudia, Szucsán Anita, Varga Renáta, Hornok Kitti, Zsíros Péter, Geréd Erzsébet. Szabó István Zolán, Gyebnár Mária, Kuhár Józsefné, Domokos Evelin és Prágai Nikoletta) mutatta be dolgozatát. Szabó István Zoltán 4. éves tanító szakos hallgató 3. helyezést ért el, témavezetője Dr. Fest Sarolta volt.

A Had- és Rendészettudományi Szekcióban (Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Gödöllő) 1 hallgató, Gaál László mutatta be ered-

ményesen dolgozatát, és tárgyutalomban részesült, témavezetője Dr. Gurka Dezső volt.

A Művészeti és Művészettudományi Szekcióban (Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Magyar Képzőművészeti Egyetem) egy hallgató, Ádám Julianna mutatta be művészeti tevékenységét.

Hallgatóink nevezése és részvétele a XXXII. OTDK-ra az Emberi Erőforrások Minisztériuma, az Oktatókutató és Fejlesztő Intézet és az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő támogatásával történt, a NTP-OTDKR-14 pályázat keretében.

Szabóné Balogh Ágota

PRÁGAI NIKOLETTA:

**OTDK SÁROSPATAKON
HALLGATÓI SZEMMEL**

Sárospatakra 2015. április 8-án reggel fél hétkor indultunk el mi tizenöten a dolgozatok szerzői, valamint konzulens tanáraink közül jónéhányan. Az út hosszú volt, de az utazás jó hangulatban telt, s így szinte nem is érzékeljük a távolságot, s az idő múlását. Megérkezésünket a regisztráció és a szállás elfoglalása követte. A helyi oktatók és hallgatók kedvességének, valamint a jól szervezethez kösönhetően mindez gördülékenyen ment. Az ebéd elfogyasztása után a nap további része is kellemesen alakult.

A konferencia ünnepélyes megnyitóján elhangzott köszöntők, nyitó előadás, valamint a kisiskolás gyermekek és a hallgatók műsora tette felejthetlenné számunkra ezt a délutánt. Az estét megelőző kulturális program előtt még tartottunk egy „főpróbát”, amelyen legtöbbünk még egyszer bemutatta előadását a hallgatóinkból és oktatóinkból rögtönzött közönség előtt. Ezután a „próbatétel” után úgy éreztük, hogy felkészültségünk még biztosabbá vált, így nyugodt szívvel várhattuk a következő napi szereplést.

A vacsorát követően az est további részében a hallgatók és az oktatók részére egyaránt lehetőség volt különböző kulturális és szabadidős programokon való részvételre. A másnapi megmé-

retetés előtt lazításképpen közülünk többen is az esti fürdőzést választották a Végardó Fürdőben.

Másnap reggel izgalommal telve nyitottuk ki a szemünket. A versenyszellem mindenkire hatott, és ez ösztönző hatással volt. Prezentációval kiegészített előadásainkat a legjobb tudásunk szerint a program szerinti kiírásnak megfelelően különböző tagozatokban mutattuk be. A zsűri tagjaitól pozitív véleményeket és építő jellegű ötleteket kaptunk. Ezt követte a várlátogatás, amire már felszabadultan mehettünk. A többi hallgató arcán is hasonló, megkönnyebbültségre utaló érzelmeket figyelhettünk meg, s így már az ismerkedés is könnyebben ment közöttünk. A nap zárásaként a konferencia részvevői számára szervezett fogadás biztosította a kötetlen beszélgetést, a nap tapasztalatainak cseréjét.

Pénteken délelőtt az ünnepélyes eredményhirdetésre és a díjak átadására került sor. Intézményünkben Szabó István Zoltán IV. évfolyamos tanító szakos társunk az Egészségnevelés- Játék- és Szabadidőszervezés- Tehetséggondozás tagozatában ért el III. helyezést. Szívvel gratuláltunk neki, és egyemberként örültünk sikerének.

Hazatérőben, noha néhányunkban egy kis csalódottság, szomorúság is volt, azért azt megfogalmazzuk, hogy az OTDK-n való részvétel mindannyiunk számára nagy elismerést jelent, továbbá azt is hozzátettük, hogy nemcsak most, hanem sok-sok év múlva is minden bizonnyal szívesen fogunk visszagondolni ezekre a sárospataki napokra, az ott szerzett élményekre.

Ez úton is szeretnénk köszönetet mondani konzulens tanárainknak segítségükért, valamint a Pedagógiai Kar vezetésének a szakmai és anyagi támogatásért egyaránt.

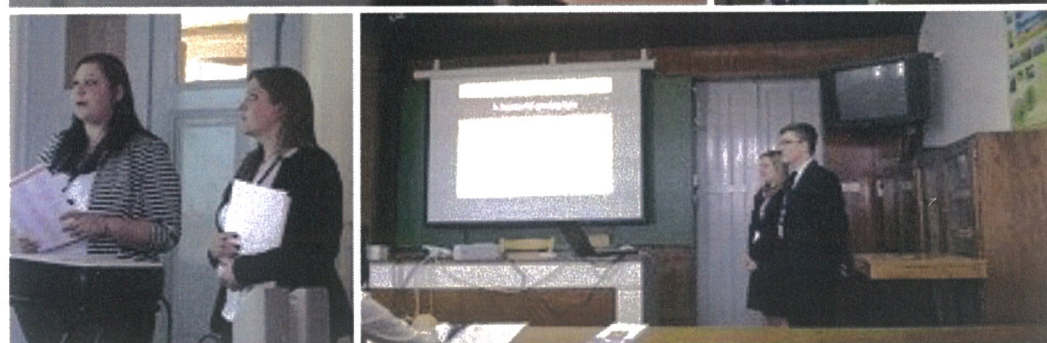
Prágai Nikoletta

TDK
KÉPEKBEN

OTDK
KÉPEKBEN

HALLGATÓK MESÉLNEK

(A KÉPEK A LAPODA MESE PROGRAMMAL KÉSZÜLTEK)

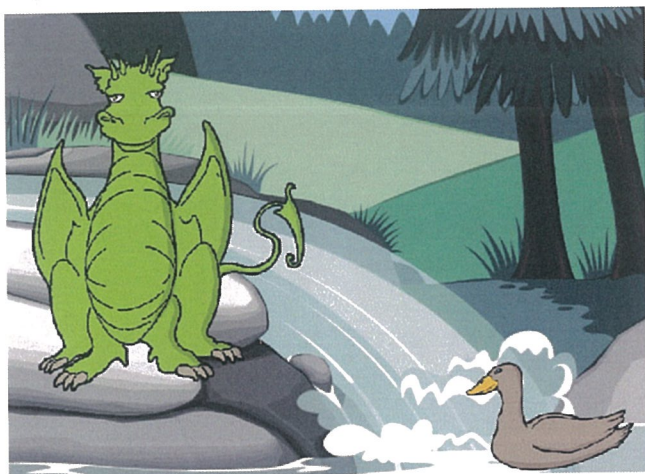

UJVÁRI FLÓRA:

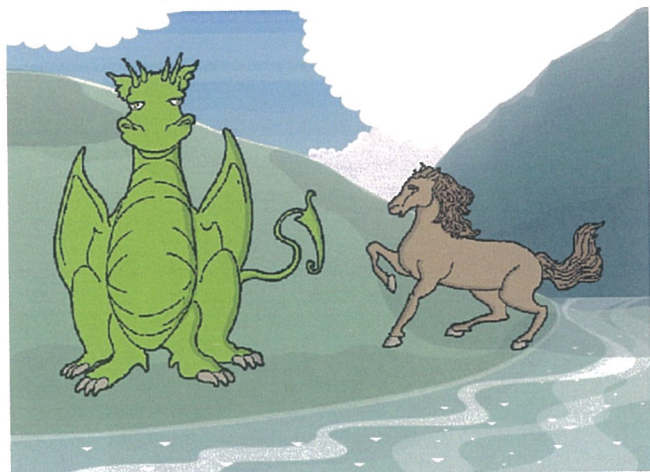
A MAGÁNYOS SÁRKÁNY,
AKI VÉGÜL BARÁTOKRA LEL

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy sárkány, aki egy falu közelében élt egy barlangban, egy tavacska partjánál, de nagyon egyedül érezte magát, mert senki se szerette. Ezért egy napon elindult barátokat keresni.

El is ért egy kis patakhoz, ahol egy kacsamama hívta hangosan a kicsinyeit:

- Háp-háp-háp, hol vagytok? – de nem jött válasz.
A sárkány figyelte egy darabig, majd megszólította:
– Szia, Kacsamama! Nincs kedved játszani velem? Olyan egyedül érzem magam. A kacsra rá se nézett, úgy válaszolt:
– Jaj, te sárkány nem látod, mennyi dolgom van, és még a gyerekeimet se találok! Különbem sem akarom, hogy a végén felfalj minket!
A sárkány ettől nagyon elszomorodott, így ment tovább. Ment, mendegélt kitartóan, majd meglátott egy táltos paripát, aki éppen a patakából ivott. Nagyon tetszett neki a fenséges állat, oda is ment hozzá:
– Szia, szép paripa! Én már nagyon régen járom a világot, remélem, hogy tudok barátokat találni.
– Kedves sárkány, látom, hogy nem akarsz bántani, s szívesen lennék a barátod, de nekem vissza kell mennem a gazdámhoz,

nem kóborolhatok el tőle, de sok sikert az utadhoz! – azzal elvágatott.

Telt, múlt az idő. Már egészen hidegre járt, amikor a sárkány egy falevelektől megkopaszodott erdőbe ért. Nem látott sok mindenkét, de egyszer csak arra lett figyelmes, hogy egy cinege vacog egy fa tövében, nagyon fázik, és nem találja a fészket. A sárkány gondolt egyet, és tüzet okádott egy közeli fakupacra, amely meggyulladt, s egy szempillantás alatt fölmelegítette a levegőt a cinege körül.

A cinege ezért nagyon hálás volt a sárkánynak, s megígérte neki, hogy elkíséri az útján. Így aztán ettől fogva úgy járták a világot mint két jó barát.

Lassan-lassan kitavaszkodott, az erdő fái újra zöldbe kezdtek öltözni. S a két jó barát folytatva útját az erdő mélyén találkozott az oroszlánnal, aki nagyon szomorkodott. Meg is kérdezték tőle rögvést, hogy hát te miért lógatod az orrod?

– Ne is kérdezzétek! Én voltam az állatok királya, de egy másik fiatalabb oroszlán elvette tőlem a falkámat. Most egyedül járom az erdőt.

Ne szomorkodj itt egyedül, gyere, csatlakozz hozzánk! – mondta egybehangzóan a sárkány és a cinege.

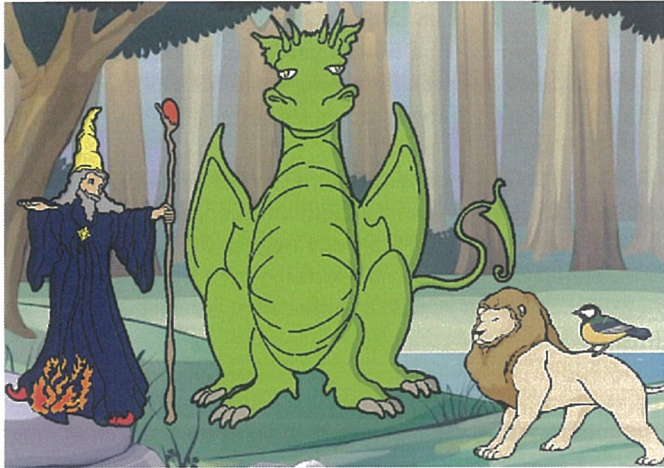
Így mendegélt most már a három jó barát hegyen-völgyön, erdőn-mezőn keresztül. Ahogy azonban telt, múlt az idő a sárkánynak kezdett honvágya lenni, hiányzott a tavacska és a barlangja. Mikor elértek a Kerek Erdő szélére, elmondta a többieknek, hogy ő már haza szeretne menni és ott éldegélni. Szomorúan elváltak, az oroszlán és a cinege még világot akartak látni, így nem tartottak a sárkánnyal.

A sárkány miközben hazafelé tartott szembetalálkozott a paripával, aki a gazdája miatt nem akart korábban vele menni. Látta, hogy a paripa sántít, s a szőre sem olyan fényes, mint korábban.

Hát veled mi történt paripa? – kérdezte tőle.

Jaj, ne is kérdjed! Az erdő gonosz varázslója bánt el velem, meg a gazdámmal is, amikor a fogságban tartott királynényt akartuk kimenteni.

A sárkánynak e szavakra hirtelen eszébe jutott, hogy újdonsült barátai pont abba az irányba haladnak amerre a varázsló garázdálkodik. Nem is gondolkodott többet, visszasietett segíteni nekik.

Éppen idejében érkezett. Odaugrott a varázsló elé, meglegette a szárnyait és akkorát kiabált amekkora hang csak kijött a torján, még a varázsló köpenyének a széle is lángra kapott. Igaz ettől nem lett baja, de a sárkányt ez nem érdekelte, fogta a barátait, és gyorsan elrepült velük.

Ezek után együtt mentek vissza a sárkány tavához, s még maig is ott élnek barátságban. Ha nem hiszed, járj utána!

GEDÓ GABRIELLA:

A MEDVE ÉS A LÓ

Egyszer volt, hol nem volt, volt a világon egy medve, aki egy fa törzsében élt. Egyik reggel arra ébredt, hogy medvebocsa eltűnt. Így hát mit volt mi tennie, elindult megkeresni. Ment-mendegélt, amíg egy tóhoz nem ért. A tó partján leült egy kicsit megpihenni, ivott is a tó vizéből. Amint ott üldögélt egyszer hirtelen valami zajt hallott az egyik bokorból. Ijedtében felkelt, és várta, hogy ki jön elő a fa mögül. Először azt hitte, hogy bocsa játszik vele, de aztán a tó visszatükröződő vizében megpillantott egy lovat.

Megszóltotta hát a medve:

- Mit keresel ott, ahol a madár se jár, és hol a gazdád?

- Jaj, ne is kérdezd medve komám, a gazdámmal együtt indultunk megmenteni a királynényt, de a gazdám a gonosz sárkány fogságba ejtette, így én őt hiába vártam a kastély kapujában, ezért aztán odébb álltam, hátha valami eszembe jut, hátha valakivel találkozom, aki segít nekem kiszabadítani mindkettőjüket.

A medve ekkor közelebb ment a paripához, és így szólt:

- Mit szólnál hozzá, ha én segítenék kimenteni a királyfit és a királynényt, te pedig cserébe segítesz nekem megkeresni az elkóborolt bocsomat?

A paripa nagyon megörült, és azt mondta:

- Rendben medve koma, ha te segítesz nekem, én is segítek neked!

Így hát közösen útra keltek. Mentek-mendegéltek, még egy patakon is átkeltek, míg oda nem értek a kastélyhoz, ami egy nagy domb tetején állt.

- Megérkeztünk. – mondta a lovacska.

A medve ez idő alatt kitalált egy tervet, hogyan mentsék ki a bent rekedt királyfit és királynényt. Így szólt:

- Mielőtt odamennénk, elmondom mit terveltem ki. Én eltérellem a sárkány figyelmét, te pedig ezen közben bemész a kastélyba, majd miután hátadra pattannak a királyfi és a királyné ki-vágtatsz velük a kapun át, s meg sem állsz a tóig.

A paripa beleegyezett az ötletbe, és elindultak a kastély felé.

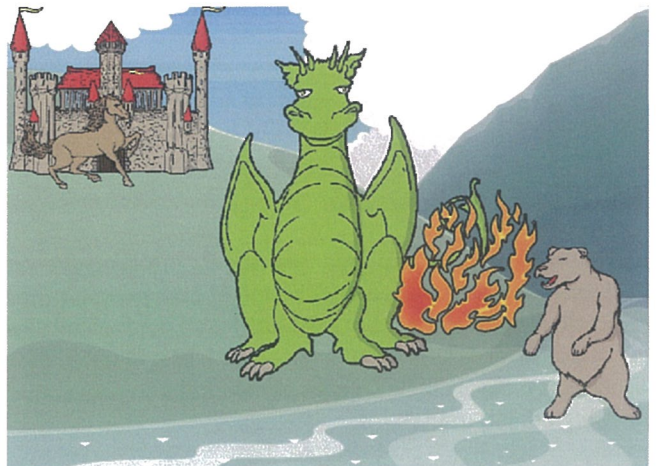
Ám, ekkor megjelent a gonosz sárkány, aki hatalmasabb volt mindkettejüknél, és így szólt:

- Ki az a bátor, aki ide merészel jönni?

A medve ekkor megszólalt:

- Kedves sárkányuram. Láttuk milyen magányos vagy, így arra gondoltunk, meglátogatjuk szép kastélyodat, és beszélgetünk veled egy jót.

A sárkány persze nem akarta elhinni, hogy ilyen kedvességből őt

meglátogatná bárki is. Hát így szólt:

- Ha kedves az éltetek, menjetek el innen, fussatok, mert különben velem gyűlik meg a bajotok!

Ekkor a medve odafordult a lóhoz, és azt súgta a fülébe:

- Paripa, te menj, indulj el, kerüld meg a kastélyt, és vágts be a kapuján, addig én szóval tartom a sárkányt!

A paripa így is tett, és elszaladt a nagy domb mögé, megkerülve a kastélyt, a medve pedig ott állt a sárkánnyal szemben egymaga. A sárkány dühében tüzet okádott, a lángcsóvák csak úgy ömlöttek a fejből. A medve, hogy elcsalja a kastélytól a sárkányt, nem sokáig várt, a sárkány tüze elől a közeli patak vizébe ugrott.

A sárkány utána eredt a medvének a patakban, de addig-addig üldözte, míg ki nem fáradt. Tüzet sem tudott már okádni a víztől, így feladta, a medve pedig elmenekülhetett.

E közben a paripa észrevétlenül bejutott a kastélyba, kimenekítette gazdáját, és a királylányt is, majd úgy, hogy ne vegye észre a gonosz sárkány, a kastélyt megkerülve elmenekültek.

Úgy, ahogyan megbeszélték a tó partján találkoztak, s az egyezésnek megfelelően sebtében elkezdtek keresni a kis bocst. Nem kellett azonban sokáig kutakodniuk, mivel az egyik bokor tövében megtalálták a nagy medve aprócska bocst.

A medve és kis kölyke nagyon megörültek egymásnak, a kis bocsról örömmel játszott mamája körül, a bokron termő szederből pedig jól belakmározott.

A medve megköszönte a paripa segítségét, ettől kezdve örök barátságot kötöttek. A paripa legtöbb idejét ezután már az erdőben töltötte, hogy minél többet találkozhasson medvebarátjával. Végül a királyfi és a királylány is hazatértek kastélyukba, összeházasodtak, s máig is élnek, ha meg nem haltak. Ha nem hiszed, járj utána!

SZÖVEGÉRTÉS KISISKOLÁSOKNAK REJTVÉNNYEL

PÉTERFY BRIGITTA REJTVÉNYE

Feladat: a mese elolvasása után ki kell tölteni a rejtvényt.

KOLOZSVÁRI GARANDPIRRE EMIL: TILINKÓ ÉS A BÍRÓ

(Forrás: https://www.mozaweb.hu/Lecke-OLV-Olvasokonyv_2-Tilinko_es_a_biro-100409)

Abban az időben Tilinkó favágással kereste meg a mindennapit. Fát vágott az erdőben, a hátára vetve vitte a vásári sokadalomban. Hogy pedig az örvényes tolongásban haladhasson, s mások kárt ne tegyen, hangos szóval kiáltotta:

– Félre, félre!

Volt a vásáron egy pökhendi nemesember, kinek nem tetszett, hogy egy paraszt szavának engedelmességgel. Nem tért ki hát Tilinkó útjából, minek folytán egy hegyes fa csúnyán kilyukasztotta a ruháját. A nemesember ordította, s a bíró elé vitte Tilinkót, hogy kártérítést kapjon a tönkrement ruháért.

– Mi a neved? – kérdezi a bíró.

Válaszképpen Tilinkó csak az ajkát mozgatta, de nem szólalt meg.

– Honnan hoztad a fát? – faggatta tovább a bíró. Tilinkó megint csak a száját mozgatta hangtalanul.

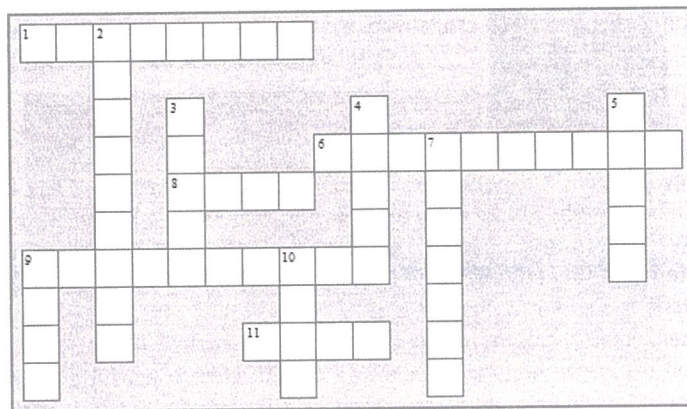
– Ejnye! – türelmetlenkedett a bíró. – Talán bizony néma vagy?

– Nem néma az – vágott közbe indulatosan a nemesember –, hiszen a sokadalomban akkora hangon kiáltotta: félre, félre, hogy egy kántor is megirigyelte volna.

– Hát, ha azt kiáltotta, hogy félre – mondta a bíró –, akkor kegyelmed, miért nem állt félre az útjából?

A nemesembert majd megütötte a guta mérgében. Tilinkó pedig megköszönte a bírónak a bölcs ítéletet.

A rejtvény interaktív táblára készült eredetileg:

VÍZSZINTES

- Milyen jelzővel illette az író a nemesembert?
- Jóvátétel, más szóval.
- Mi lett a nemesember ruháján?
- Vele gyűlt meg a baja Tilinkónak.
- Itt vágta ki a fát Tilinkó.

FÜGGŐLEGES:

- Hogy szólította a bíró a nemesembert?
- Milyen ítéletet hozott a bíró?
- Ide vitte a favágó a fát.
- Mit kiáltott Tilinkó?
- Hogy hívták a favágót?
- Mondd más szóval: szótlán!
- Döntéshozó

KÉPREGÉNYEK

A KÉPREGÉNYRŐL

Az olvasót arra kérem, nézze meg alaposan a mellékelt képet: milyen információkat lehet róla leolvasni? Minden bizonnyal jól felismerhető a keleties (törökös) jelleg, talán azonosítható egy uralkodó és kísérete, valamint az uralkodó előtt térdeplő, neki hódoló „valaki”. A kép (egy török miniatúra) szöveg nélkül többet nem mond.

Egy hasonló képet (vagy talán éppen ezt) láttam gimnazista koromban (1970-ben!) történelemórán. Tanárunk épp azt magyarázta, mit is jelentett 1526 után az, hogy az erdélyi fejedelem a török szultán vazallusa volt. A vazallus fejedelem státusa persze még az órán kifejtést érdemelt, ugyanakkor a török miniatúrának erősen negatív érzelmi, egyúttal magyarázó üzenete is volt. Igencsak hatásos eszközhez nyúlt tanárunk: a történelmet nem csupán megértette, hanem meg is érezte. (A képen egyébként a „világhódító” Szulejmán és a neki hódoló János Zsigmond erdélyi fejedelem látható.)

Hogy mit keres egy történelmi példa a képregényről szóló rövid írásban? A példázat a képregény lényegéről, azaz a kép és a szöveg (a törökös példában hiányzó) kapcsolatáról szól.

A dolog 1896-ban történt: a magyar származású amerikai sajtómágnás, Joseph Pulitzer lapjának hétvégi mellékletében a sajtótörténetben első alkalommal olyan rajzos történetet jelentetett meg, ahol a párbeszéd képen belül, szövbuborékokban található. Ezt az eseményt szokás a képregény megszületésével azonosítani. Ám mint mindennek, ennek is megvoltak az előzményei, mondhatjuk, minden kor megteremtette a maga képes elbeszélésének formáit. Ilyenek voltak az egyiptomi piramisok kamráinak falaira felvésett jelenetek, a görög és római világ narratív domborművei, vázaképei; a középkor világias falikárpitjai, valamint a templombelső freskói. A fenti török példával utalt képszöveg kapcsolathoz tegyük hozzá még kettőt. Ismert, hogy Traianus császár épen megmaradt, reliefekkel díszített oszlopa a rómaiak dáciai hadjáratait (i. sz. 101-2, 105-6) meséli el – szöveg nélkül, aminek az lett a következménye, hogy hiába a képi információ, máig nem sikerült ezek pontos, történetileg hiteles tartalmát megfejteni. A másik példa kevésbé ismert: Odo bayeux-i érsek egy olyan több tíz méter hosszú, közel 600 képet mutató falikárpitot készíttetett, mely Hódító Vilmos 1066-os angliai hadjáratának történetét mondja el - képekben. A falikárpitba azonban néhány magyarázó mondatot is beleszórtak, s ezért vannak pl. a sorsdöntő hastingsi csata lefolyásáról hiteles ismeretei az utókornak.

Fordítsunk hátat a történelmi példáknak, s szenteljük figyelmünket a kifejezetten XX. századi műfajnak, a képregénynek, melynek eredeti szándéka a szórakoztatás volt. Erre utal az angol *comics* (vicces) elnevezés, de más nyelvek is a képregény egy-egy érdemi tulajdonságát emelik ki: a franciák *rajzolt csíknak*, a hollandok *csíktörténetnek*, a spanyolok *kockáknak*, az olaszok a szövbuborékokra utalva *fürtöcskének* nevezik. A magyar *képregény* kissé félrevezető: a *kép* még stimmel, de *regényről* szó sincs. Azért nem annyira „komoly” ez a műfaj, hogy regénynek lehetne nevezni, illetve ha mégis „regény méretű” képi alkotásról van szó, helyesebb inkább illusztrált regényről beszélnünk. Kommunikációs szempontból a képregény két csatornát nyit ki: a *vizuális*at és a *verbális*at. A képregény lényege e két kommuni-

kációs csatorna egymáshoz való viszonya. Ha pl. egy epikus szöveget lerajzolunk, s a képek alá illesztjük a megfelelő mondatokat, akkor nem képregényt kapunk, hanem csak vizuálisan illusztrált szöveget. Ha viszont a kép és a szöveg egymást értelmezi, már egy új esztétikai minőség jön létre. A képeknek nem kell elmondania azt, amit a szöveg tartalmaz, és fordítva. A kép és szöveg egymásra utaltságát, szoros kapcsolatát leginkább egy harmadik kommunikációs csatorna, a *nonverbális* biztosítja. Hadd illusztráljuk ezt egy nagyon egyszerű példával! Legyen a mondatunk a *Jaj, mit tettem*. Ha ezen mondat mellé egy mosolygós, kedves arcot rajzolunk, akkor legfeljebb valamilyen huncutság húzódnhat meg a mondat mögött. Ha viszont egy ijedt, rémült arc kíséri a fenti mondatot, a tartalom elkomorul. Mindez azt is jelenti, hogy az így felfogott képregénynek esélye van a *meta-kommunikációra* is (a verbális és nonverbális információk ellentmondására), ami már a képregénynek létszerűséget ad, s a tartalmak árnyalt kifejezését biztosítja.

A képregény meghatározó jellegzetessége a képkockákban mint egységekben való fogalmazás és szerkesztés. Mondhatnánk, hogy kockák filmszerűséget biztosítanak a képregénynek. Mondhatnánk, de nem mondjuk, mert a képregény előbb jött létre, mint a film, így inkább az igaz, hogy a film tanult a képregényből. Persze utóbb a film igencsak visszahatott a képregényre, egészen pontosan a képregény szerkesztésére, hiszen egy képregény alkotójának mindenekelőtt a befogadó szempontjaival kell számolnia.

A képregényben megfogalmazott történet óhatatlanul időben bontakozik ki, ám az egyes kockák között időbeli ugrások vannak, azaz egy képregény képisége (ami most nem azonos a kép kidolgozottságával) nem lehet részletes. Tehát egy képregényszerkesztőnek nagyon jó dramaturgnak is kell lennie: kevés, de a kívánt mértékben informatív vizualitással és nyelviséggel kell tudnia megfogalmazni adott esetben bonyolultabb történetet is. (Nem a Garfieldra gondolunk, hanem pl. a Képes Bibliára.) A nagy idő-, de térbeli ugrásokra is képes képregény a befogatótól eleven hézagkitöltő fantáziát igényel, s ebben az értelemben egy olvasó akár (rejtvényfejtőként) alkotótársá is előléphet. De egy átlag képregény esetében is a tér- és időkezelés az olvasótól interaktivitást igényel.

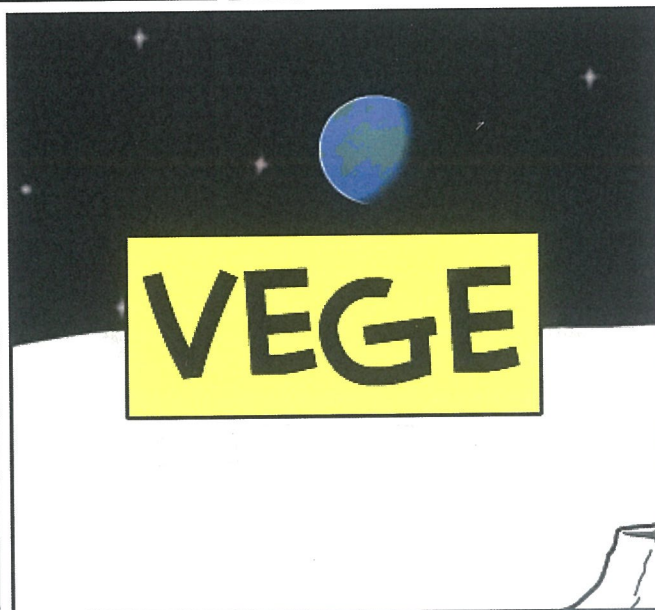
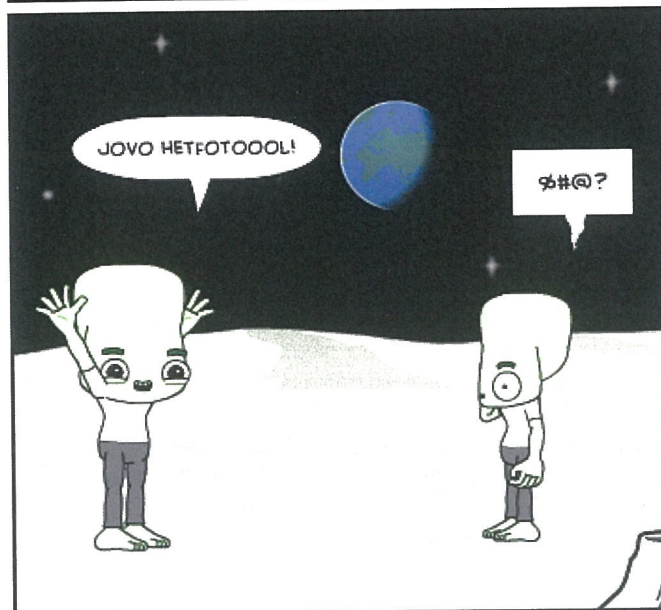
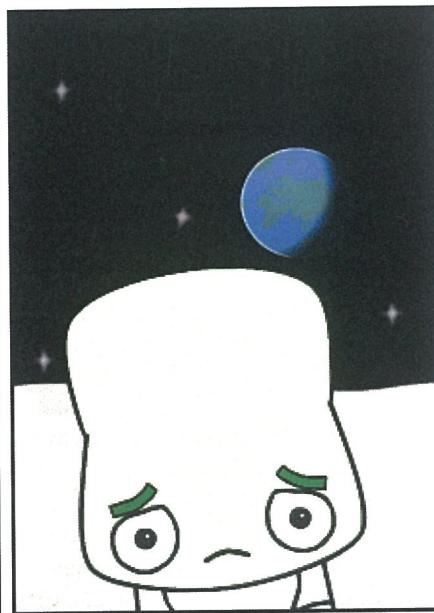
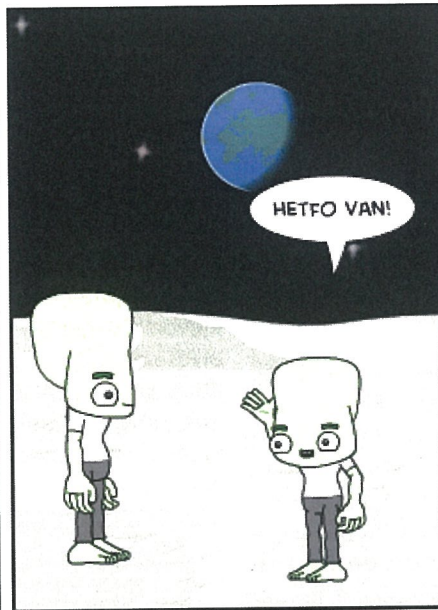
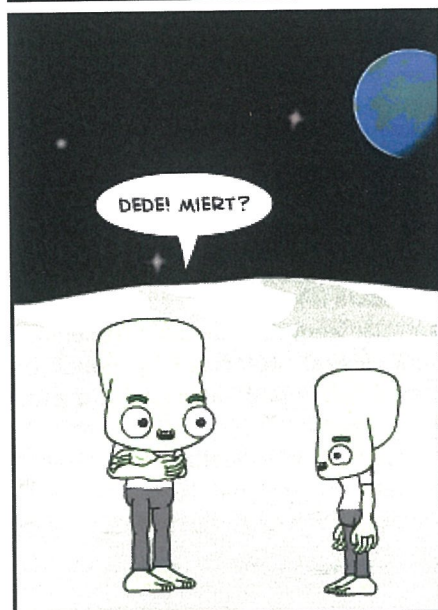
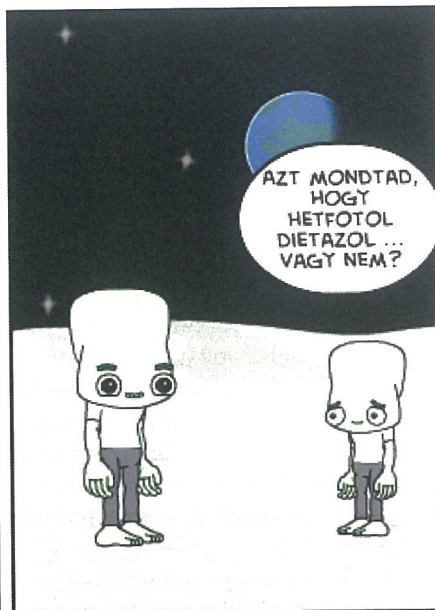
Képkockán belül is érvényesül a befogadói szempont, tehát az a nagyon határozott követelmény, melynek teljesülése esetén az olvasónak tudnia kell, milyen sorrendben értelmezze a képet és a hozzá való szöveget. A képregény műfaji sajátossága a párbeszéd jelleg: epikus leírásokra ez a műfaj alkalmatlan. A párbeszéd (a XVIII. századi angol élclapok által feltalált) szó- vagy szövbuborékokban jelenik meg, melyeknek sorrendiségét leginkább tanult európai kulturális technikáink írják elő alkotói és befogadói oldalon egyaránt. Ez jelenti a balról jobbra olvasást, illetve azt, ami felső szövbuborék, előbb hangzik el, ami lentebb lévő buborék, az utóbb hangzik el.

A képregény először a rajzfilmben találta meg folytatását, de arra is van példa, hogy képregényből film készült. A Pókember vagy a Batman előbb volt képregény, mint bármi más. Sőt a francia *rajzolt csík* politikai jelentéssel is bírt egy időben: a két ütődött gall, Asterix és Obelix képregény figurákként keltek életre az 1950-es években. Az egykori francia olvasó kettejük kalandjaiban könnyen ráismert a köztársasági elnök és a miniszterelnök rivalizálására.

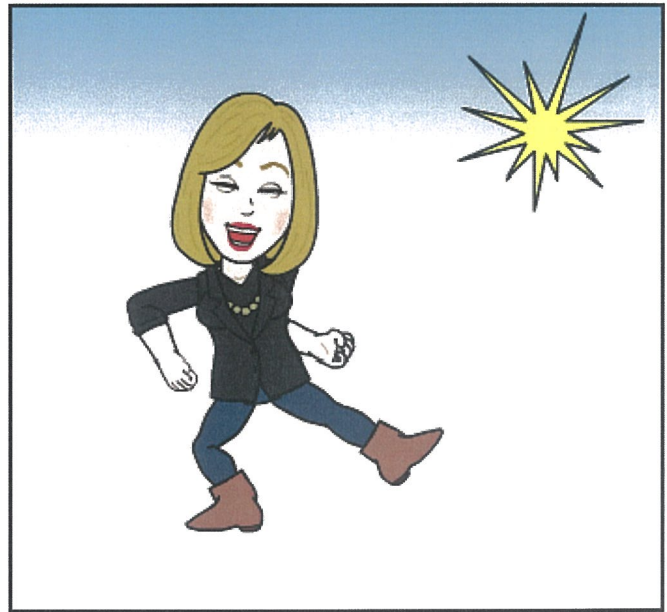
A magyar kultúrában soha sem volt erős a képregény, amolyan nyugati import áru volt mindig is. Akik ma mégis kísértik a képregényt, a *kepregenyakademia.hu* oldalon szerveződnek, de van folyóiratuk is, a *Buborékhámozó*.

Szarka Péter

SZUCSÁN ANITA

WINKLER IVETT

MARTYIN ANDREA

Kiadó:

Gál Ferenc Főiskola, Pedagógiai Kar
5540 Szarvas, Szabadság út 4.

Szerkesztők:

Dr. Lipcsei Imre
Dr. Katona Krisztina
Lonovics László
Szabóné Balogh Ágota